

Socialstyrelsen och de 15 procenten ”med ADHD”

Av Janne Larsson 26 oktober 2025

Socialstyrelsen har berättat att 15 procent av pojkarna väntas få en ADHD-diagnos. Samtidigt säger man att förekomsten av ADHD är 5 procent. Borde man inte ställa frågan hur de får ihop det här – och hur de räknar?

Socialminister Jakob Forssmed lutade sig mot Socialstyrelsen och skrev: *”Enligt myndighetens prognos väntas andelen med diagnos öka till 15 procent för pojkar respektive 11 procent för flickor innan utvecklingen planar ut.”* (1)

När vi hör ordet *prognos* tänker vi nog främst på förutsägelser om vädret. Och numera är dessa långtifrån ett skämt (som de ofta var på 60-talet). Det är många olika faktorer som vägs in, historik, många mätningar, mycket avancerad teknik. Det är temperatur, tryck, luftfuktighet, vind, nederbörd, molnbildning, solstrålning. Och man kan med det få verklig *kunskap* (gnosis) om något *före* (pro-) det händer, och leva upp till vad man pratar om.

I de beräkningsmodeller man använder måste begreppet *förekomst* spela en central roll. Det som man konstaterat faktiskt finns eller existerar vid en given tid. Och vi kommer tillbaka till Socialstyrelsens prognos om det som kallas ADHD.

I Socialstyrelsens dokument (2), från vilket socialministern hämtat sina uppgifter, refereras till de samlade studierna om *förekomst* av ADHD i Europa, och andelen ”med ADHD” anges till 5 procent (3). I det psykiatriska idébygget är ADHD *”ett genetiskt (medfött) betingat fel i hjärnan”*. Om vi, i det här sammanhanget, accepterar detta påstående så har vi alltså *en bestämd, accepterad förekomst på 5 procent* av personer med denna störning – som inte heller borde öka!

En *prognos* skulle rimligen, om andelen diagnosticerade var *lägre* än 5 procent, ta upp förväntade skeenden för att nå upp till den faktiska förekomsten eller, om andelen var *högre* än 5 procent, förväntade skeenden för att komma ner till den faktiska förekomsten.

Men socialministern berättar i samma pressmeddelande: *”Socialstyrelsen uppskattar att 10,5 procent av pojkarna [10-17] och sex procent av flickorna hade adhd-diagnos 2022”*. Vilket alltså innebär att dubbelt så många pojkar (c. 50 000) fått diagnosen jämfört med vad som sägs vara den *faktiska förekomsten* (c. 25 000). Socialstyrelsen ger detta den *milda* formuleringen (s. 17), att det här ”ligger över de förväntade andelarna av förekomst”. Man säger också på sidan detsamma som man sagt i något tiotal år, att det ”är oklart vad som driver utvecklingen i den riktningen”. I tillägg får vi veta, detsamma som vi också fått veta i något tiotal år, att det är ”viktigt att följa utvecklingen och försöka utröna vad som ligger bakom ökningen”.

Men trots att man säger sig inte veta något om vad som "driver utvecklingen", ger man sig på att göra en prognos. Och vi vet redan vad denna prognos landat i. Utvecklingen går, enligt Socialstyrelsens experter, *inte* ner till den punkt man anser vara faktisk förekomst. Den fortsätter i stället uppåt, och prognosen säger att tre gånger så många pojkar (15 %) "väntas" få diagnosen ADHD jämfört med den faktiska förekomsten (5 %). Vilket räknat på samma totalantal i åldersgruppen, skulle innebära att 50 000 *fler* pojkar "väntas" få diagnosen än vad myndigheten själv ser den andel som "har ADHD".

Hur räknar de egentligen?

Det är obekant om socialministern försökt sig på att förstå hur Socialstyrelsen fått ihop det här – hur man har räknat. Vi gör ett försök, hör oss för med myndigheten för att delges de avancerade matematiska modellerna som använts. Och förstår att det är så här för pojkar 10-17 år (s. 12-14):

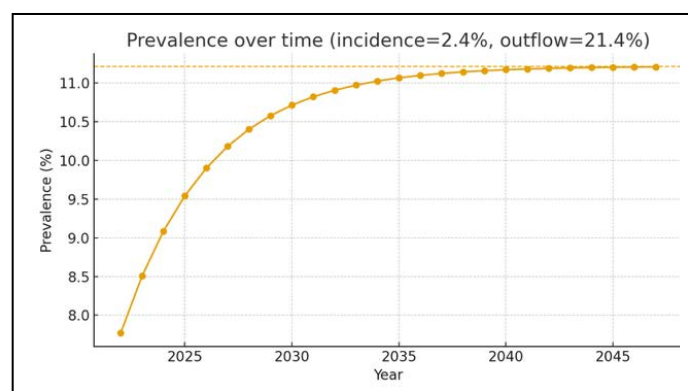
Man antar att "inflödet" ("nya fall av läkemedelsanvändare") nu kommer att vara *konstant*, 2,4 procent, vilket var förhållandet 2022. Man antar vidare att "utflödet" ("andelen som årligen lämnar populationen av läkemedelsanvändare") också är *konstant*, där ett medeltal beräknats till talet 21,4.

Och så kommer den magiska formeln som egentligen är det *enda* som den här "prognosen" handlar om:

$$2,4/21,4=0,112$$

Alltså: "Inflödet" (andelen nya fall, även kallat "incidensen") kommer *alltid* att vara högre än "utflödet" (andelen som slutar). Och vad är då talet **0,112**? Jo, den andel, också kallad "prevalensen", **11,2 procent**, som väntas vara läkemedelsanvändare när, som Socialstyrelsen uttrycker det, "utvecklingen planar ut". Och så räknar Socialstyrelsen med att "bara" 75 procent av de som fått diagnosen ADHD får ADHD-läkemedel. Då kommer vi till de 15 procenten, **11,2/0,75= 14,9** (alltså andelen diagnosticerade).

Man kan väl säga så här: Läger man varje år på lite mer än den andel som faller bort, så blir det förstås *alltid* lite mer, varje år. Men detta "lite mer" betyder mindre och mindre för varje år, med den formel man använder. Därför får man en kurva som nedan, här med de tal som man använt ovan. Och det är det här som socialministern citerar i sitt pressmeddelande, som "*innan utvecklingen planar ut*". Tittar vi på kurvan så ser vi att den utplanade nivån för läkemedelsanvändare (11,2 procent) nog beräknas nås år 2040. Utgångspunkten är andelen "läkemedelsanvändande" pojkar år 2022 (7,77 %), där formeln med användning av procentsatserna ovan blir (7,77 * 0,786) + 2,4 = 8,5) Talet 0,786 får man alltså genom att räkna 1 - 0,214 = 0,786, det som "blir kvar" efter utflödet. Och 8,5 % skulle bli den nya prevalensen, året därpå.

Om det här på något sätt låter komplicerat så är det helt fel! Det är så simpelt, så simpelt. Allt man gör är att räkna hur många procent "nya användare" man hade 2022, delar med "utflödet" och får den här punkten 11,2 procent användare av ADHD-preparat (cirka år 2040). Och med det får man 15 procent diagnosticerade (11,2/0,75=14,9).

Trodde socialministern kanske att man räknat in temperatur, tryck, luftfuktighet, vind, nederbörd, molnbildning, solstrålning, i prognosen, kanske rentav faktisk förekomst? Eller de *motsvarande* faktorer som styr utvecklingen när det gäller ADHD-diagnosticeringen, de faktorer som Socialstyrelsen säger sig inte veta något om (det "är oklart vad som driver utvecklingen i den riktningen").

Man gör alltså en *prognos* utan att alls inkludera de faktorer som styr utvecklingen, och utan att veta något om dessa. Man framställer en till synes avancerad matematisk modell, och använder den i ett sammanhang där den inte alls passar.

Och lyckas få departement och media att föra fram förutsägelsen som någon form av högre kunskap.

”Man kan nog i princip säga att kvoten är fylld”

Ja, det är Socialstyrelsen igen, fast år 2014. Och då liksom nu ansågs förekomsten av ADHD vara fem procent. Vi får av tidningen Läkemedelsvärlden veta: ”Fem procent av skolpojkar beräknas ha adhd, drygt fyra procent medicineras.” Och Socialstyrelsen berättar att ”kvoten är fylld”. Man har alltså kommit *upp* till den punkt där ”*utvecklingen planar ut*”, där diagnosticeringen av ADHD stämmer överens med *myndighetens uppfattning* om förekomsten – fem procent. Det borde alltså ha stannat där.

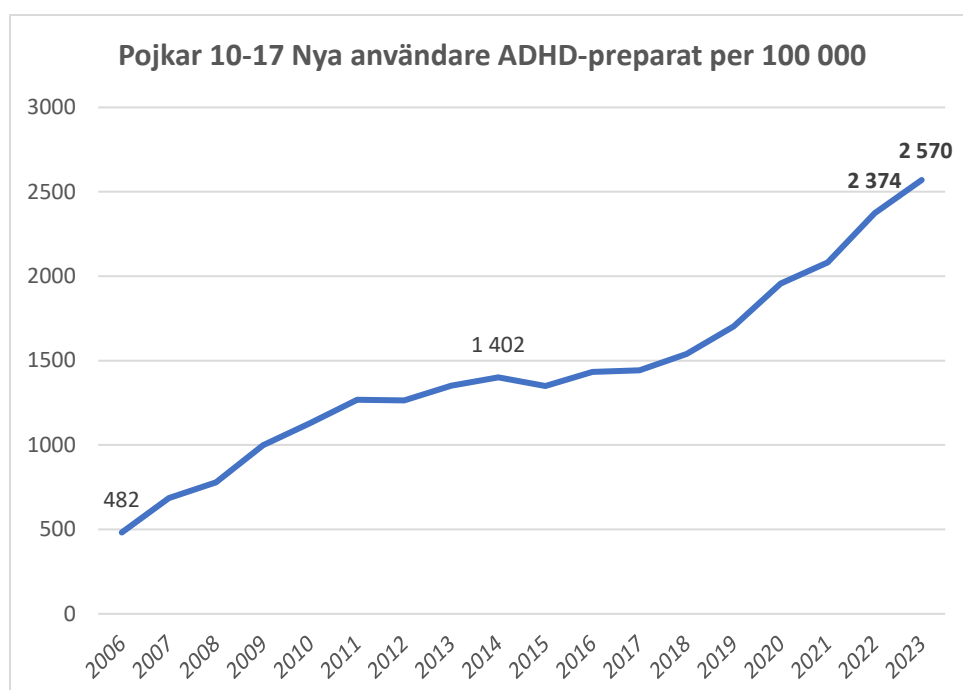
Åtta år senare (2022) har dock **10,5** procent av pojkarna (10-17) en ADHD-diagnos, och utvecklingen har inte bara inte planat ut, utan har av samma myndighet blivit prognosticerad till att plana ut runt år 2040, och då på en nivå där **15** procent fått diagnosen.

Den nya prognosen

Socialstyrelsen har under åren flitigt använt begrepp som ”mattas av”, ”plana ut”, ”kvoten är fylld”, ”inte skenar”, i samband med sina prognoser. Det har aldrig passat ihop med den exploderande förskrivningen av ADHD-preparat, och gör det inte heller idag.

Vi behöver bara gå *ett* år framåt i tiden, till 2023, för att se hur illa det är. När Socialstyrelsen berättar för ministern om de ”väntade” 15 procenten pojkar och 11 procenten flickor, så *förutsätter* man att *inflödet*, andelen nya fall, ”planar ut på dagens nivå” (2022) – alltså fortsätter att vara 2,4 procent.

Men det föll ihop direkt året därpå, 2023, där istället andelen nya fall var 2,57 procent. Vilket motsvarar ungefär 13 000 nya fall (antalet pojkar 10-17 i landet är ungefär 516 000). Det ser ut så här:

Redan året därpå, 2023, kan vi alltså säga att Socialstyrelsens prognos om den framtida "utplanade utvecklingen" med den antagna fasta procentuella ökningen – föll ihop. Nedan Socialstyrelsens tabell, klippt från sidan 14, med utgångspunkt i uppgifter från 2022.

	Inflöde (incidens) 2022 (%)	Historiskt årligt utflöde (%)	Andel med uttag av läkemedel vid steady state (%)	Andel med ställd diagnos vid steady state (%)
Pojkar	2,4	21,4	11,2	14,9
Flickor	2,2	27,5	8,0	10,7

Istället kan vi göra en ny prognos utifrån de uppdaterade siffrorna 2023 – med Socialstyrelsens magiska formel. Och vi får då det här:

	Inflöde (incidens) 2023 (%)	Historiskt årligt utflöde (%)	Andel med uttag av läkemedel vid steady state (%)	Andel med ställd diagnos vid steady state (%)
Pojkar	2,57	21,4	12,0	16,0
Flickor	2,54	27,5	9,2	12,3

Nu kan socialministern och media berätta att "enligt myndighetens prognos väntas andelen med diagnos öka till **16 procent** för pojkar respektive **12 procent** för flickor innan utvecklingen planar ut".

Förutsatt förstås att inflödet inte ökar för år 2024 – vilket det tyvärr gjorde.

Och den faktiska förekomsten är fortfarande 5 procent!

Janne Larsson
skribent/researcher

1. Pressmeddelande socialdepartementet, Läkemedelsverket får uppdrag att öka kunskapen om adhd och läkemedel, publicerat 24 maj 2024
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/05/lakemedelsverket-far-uppdrag-att-oka-kunskapen-om-adhd-och-lakemedel/>
2. Socialstyrelsen. Diagnostik och läkemedelsbehandling vid adhd. Förekomst, trend och könsskillnader, november 2023,
<https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/7cf0e4662040470a8d4db0710b751f83/2023-11-8862.pdf>
3. Thomas R et al. Prevalence of attention-deficit/hyperactivity disorder: a systematic review and meta-analysis. Pediatrics 2015;